

Coping Strategies Against Information Disorder

Sprievodca

Usmernenia pre pracovníkov s mládežou

**Spolufinancovaný
Európskou úniou**

Financované Európskou úniou. Vyjadrené názory a stanoviská sú však len názormi autora (autorov) a nemusia nevyhnutne odrážať názory a stanoviská Európskej únie alebo Európskej výkonnej agentúry pre vzdelávanie a kultúru (EACEA). Európska únia ani EACEA za ne nemôžu niesť zodpovednosť.

Autori:

Eliane Smits van Waesberghe & Tim Paulusse - Verwey-Jonker Instituut (hlavní editori)

Leen D'Haenens & Joyce Vissenberg - KU Leuven

Tzvetalina Genova - Medzinárodný inštitút manažmentu

Wolfgang Eisenreich - Wissenschaftsinitiative Niederösterreich

Sonja Bercko Eisenreich - Integra Institute

Alenka Valjašková - QUALED

Pantelis Balaouras - Connexions

Vyhlasenie o autorských právach:

Toto dielo je licencované licenciou Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

Môžete:

- zdieľať - kopírovať a šíriť materiál na akomkoľvek médiu alebo v akomkoľvek formáte
- adaptovať - remixovať, transformovať a rozširovať materiál

za týchto podmienok:

- Uvádzanie autora - musíte uviesť príslušné údaje, poskytnúť odkaz na licenciu a uviesť, či boli vykonané zmeny. Môžete tak urobiť akýmkoľvek primeraným spôsobom, ale nie spôsobom, ktorý by naznačoval, že poskytovateľ licencie schvaľuje vás alebo vaše použitie.
- Nekomerčné - materiál nesmiete používať na komerčné účely.
- ShareAlike - Ak materiál remixujete, transformujete alebo ho rozširujete, musíte svoj príspevok šíriť pod rovnakou licenciou ako originál.

Kapitola 4

Žurnalistika a médiá

Cieľová skupina

Tieto usmernenia sú zamerané na tzv. "pracovníkov prvého kontaktu". Ide o zastrešujúci pojem pre všetky osoby, ktoré sú v priamom kontakte s osobami ohrozenými informačnými hrozbami, so zameraním na skupiny v odbornom vzdelávaní a tréningu. Príklady ľudí, ktorí spadajú pod tento zastrešujúci pojem, sú: vychovávatelia, učitelia, školitelia, poradcovia a konzultanti pre mládež, sociálni pracovníci a pracovníci s mládežou. Tento zoznam však nie je úplný. Do rozsahu tohto projektu patria aj ďalšie osoby pracujúce v oblasti vzdelávania, kultúry, sociálnej alebo zdravotnej starostlivosti.

4.1 Úvod.....	1
4.2 Rozpoznávanie dobrej žurnalistiky.....	2
Dôveryhodnosť zdroja	2
Presnosť a overovanie	3
Spravodlivosť a vyváženosť.....	3
Transparentnosť a nezávislosť	4
Zodpovedná žurnalistika.....	5
Zodpovednosť a opravy.....	6
4.3 Dôvera v médiá, inštitúcie a informácie.....	8
Súčasný trendy	8
Edelman Trust Barometer.....	9
Eurobarometer	9
Index dôvery v médiá	10
Digitálne spravodajstvo	11
Záver	
4.4 Zdroje informácií a novinárska etika.....	14
Spôľahlivé zdroje.....	14
Novinárska etika.....	15
4.5 Referencie.....	17

4.1 Úvod

Inovácie v komunikačných nástrojoch umožnili široké rozšírenie internetu a tak zmenili mediálne prostredie. Tento vývoj nepochybne zlepšil komunikáciu a prístup k informáciám, ale zároveň priniesol aj vážny problém: šírenie dezinformácií. Žurnalistika a médiá sú v dobe informačného chaosu dôležitejšie ako kedykoľvek predtým, pretože sú poslednou obrannou líniou pri ochrane pravdy a šírení len overených informácií. Ak sú správy zámerne vytvorené alebo zámerne zavádzajúce, nazývajú sa falošnými správami tzv. "fake news". Vďaka rýchlej distribučnej sile platforiem sociálnych médií a úpadku inštitucionálnych záruk sa tento problém stáva čoraz vypuklejším. Falošné správy majú ďalekosiahle dôsledky vrátane vplyvu na verejnú diskusiu, vládne rozhodovanie a dôveru verejnosti v médiá.

V boji proti šíreniu nepravdivých informácií a pri presadzovaní ideálov pravdy a presnosti slúži žurnalistika ako pilier demokratickej spoločnosti. Novinári majú povinnosť overovať fakty, ponúkať nezaujaté analýzy a ukazovať čitateľom iné uhly pohľadu. Šírenie dezinformácií však predstavuje vážnu výzvu pre zavedené novinárske normy.

Úloha umelej inteligencie v kontexte dezinformácií je nejednoznačná. Hoci umelá inteligencia môže poskytnúť niekoľko zaujímavých riešení na odhaľovanie dezinformácií, jej používanie v spravodajských médiách predstavuje určité etické problémy. Mnohí ľudia sa obávajú, že používanie algoritmov AI (umelej inteligencie) na spravovanie a odporúčanie informácií by viedlo k vzniku bublín, ktoré filtrujú informácie a k posilňovaniu predsudkov. Všeobecne panuje názor, že nebude rozumné vložiť všetku dôveru do AI, s dôverou že bude rešpektovať novinárske hodnoty, ako je objektívnosť, vyváženosť a nezávislosť. V záujme ochrany dôveryhodnosti a morálneho postavenia médií je nevyhnutné nájsť rovnováhu medzi technologickým pokrokom a ľudským úsudkom.

Mediálna gramotnosť a schopnosť kritického myslenia sú rovnako dôležité ako žurnalistika a umelá inteligencia, pokiaľ ide o zastavenie šírenia dezinformácií. Spotrebitelia médií by sa mali naučiť identifikovať dôveryhodné spravodajské kanály, spochybňovať uvádzané tvrdenia a rozpoznať rozdiel medzi legitímnym spravodajstvom a propagandou. Jednotlivci môžu byť lepšie vybavení na to, aby sa vyrovnali so zložitou mediálnou ekosystémom, ak budú mať prístup k vzdelávacím a osvetovým programom určeným na zlepšenie mediálnej gramotnosti.

Riešenie problémov dezinformácií a umelej inteligencie v médiách a žurnalistike si vyžaduje širokú spoluprácu. Presné spravodajstvo, mediálna gramotnosť a zodpovedné používanie nástrojov umelej inteligencie si vyžadujú spoločné úsilie novinárov, médií, technologických firiem, tvorcov politík a vzdelávania. Takýmto spoločným postupom možno vytvoriť udržateľný a spoľahlivý mediálny ekosystém.

V tejto kapitole sa budeme venovať základom spoľahlivého spravodajstva a tomu, ako rozoznať dôveryhodné články od tých menej dôveryhodných.

4.2 Rozpoznávanie dobrej žurnalistiky

Tlač sa často nazýva "štvrtou mocou" v krajine. Myslí sa tým, že zohráva čoraz dôležitejšiu úlohu popri tradičných troch zložkách štátnej moci: súdnej, zákonodarnej a výkonnej. Médiá tvrdia, že sú oddelené od štátu, objektívne informujú o politike a zároveň vykonávajú dohľad a kritiku, keď je to vhodné. Preto médiá zohrávajú v spoločnosti rozhodujúcu úlohu tým, že informujú občanov, podporujú verejnú diskusiu a udržiavajú pod kontrolou tých, ktorí majú vplyv. V dôsledku rozvoja online médií a demokratizácie informácií je čoraz ťažšie určiť, ktorým spravodajským médiám možno dôverovať. Nárast dezinformácií, senzácií a neobjektívneho spravodajstva sú len niektoré z ťažkostí, ktoré priniesol vek internetu. Preto je dôležitejšie ako kedykoľvek predtým, aby ľudia dokázali odlíšiť dôveryhodné spravodajské kanály od tých, ktoré sú náchylné na dezinformácie.

Pochopiť, ako identifikovať a hodnotiť kvalitnú žurnalistiku v dynamickom mediálnom prostredí, možno prostredníctvom štúdia základných kameňov profesie vrátane novinárskej etiky, kritických metód hodnotenia a najmodernejších technológií. Občania môžu získať potrebné schopnosti tým, že sa naučia kriticky hodnotiť informácie a venovať pozornosť otázkam, ako je dôveryhodnosť zdrojov, presnosť, spravodlivosť, transparentnosť a zodpovednosť.

Dôveryhodnosť zdroja

Dôveryhodné zdroje sú základným prvkom kvalitnej žurnalistiky. Dôveryhodné publikácie sa vyznačujú presnosťou, overovaním a dodržiavaním prijatých novinárskych postupov.

Pri posudzovaní dôveryhodnosti zdrojov je potrebné dôkladne zvážiť niekoľko kritérií:

- Preskúmajte dôveryhodnosť a históriu príslušnej publikácie alebo novinára. Zamyslite sa nad ich doterajšou spoľahlivou spravodajskou činnosťou, ich postavením v danej oblasti a prípadnými oceneniami, ktoré získali. Spoľahlivé spravodajstvo je často ukazovateľom dlhoročných a dôveryhodných spravodajských médií.
- Pozrite si hlavné redakčné zásady publikácie alebo média. Spoľahlivé spravodajské kanály sa riadia prísnyimi usmerneniami, ktoré zabezpečujú, že ich spravodajstvo je vecné, vyvážené a objektívne. Hľadajte odhodlanie overovať fakty, používať rôzne zdroje a zachovávať redakčnú nezávislosť.
- Zistite, akú má novinár kvalifikáciu, znalosti a skúsenosti. Zistite si ich vzdelanie, skúsenosti a prípadné väzby, ktoré by mohli ovplyvniť ich objektivitu. Dôveryhodné spravodajské organizácie zamestnávajú vysokokvalifikovaných novinárov, ktorí si vo svojom odbore vybudovali dobré meno.
- Skontrolujte, či sa spravodajská organizácia alebo konkrétny reportér vyhýba senzáciám a zaujatosti. Dôveryhodné zdroje uvádzajú fakty tak, ako ich vidia, bez

prikrášľovania a zaujatosti. Ich cieľom je poskytnúť čitateľom spravodlivé posúdenie situácie, aby si mohli urobiť vlastný názor.

Presnosť a overovanie

Prezentované informácie sú presné, ak sú spoľahlivé, vecné a bez chýb. Informácie vybavuje čitateľov vedomosťami, ktoré potrebujú na správne rozhodnutia a získanie prehľadu o svete. Dôveryhodné spravodajstvo prezentuje údaje, ktoré boli zhromaždené a overené z mnohých zdrojov. Presnosť tvrdení možno overiť porovnaním s údajmi z iných spoľahlivých zdrojov.

Na určenie presnosti a pravdivosti žurnalistiky je potrebné dôkladne preskúmať nasledujúce aspekty:

Vyhľadajte si správy, ktoré využívajú rôzne zdroje na overenie svojich tvrdení. Novinári znižujú svoju závislosť od potenciálne zaujatého alebo nedôveryhodného zdroja tým, že ponúkajú viacero perspektív. Spoľahlivosť prešetrovania je podporená použitím širokej škály zdrojov.

- Skontrolujte, či je v danom článku uvedený zdroj a či obsahuje príslušné citácie. Novinári, ktorým záleží na tom, aby si ich čitatelia mohli nezávisle overiť argumenty, ktoré uvádzajú, by mali vždy uvádzať explicitné odkazy na materiály, ktoré uvádzajú.
- Postupy overovania faktov sú v renomovaných spravodajských organizáciách bežnou praxou. Pred uverejnením prijímajú opatrenia na zabezpečenie presnosti. Overte si, či spravodajská organizácia využíva nezávislé subjekty na kontrolu faktov alebo spolupracuje s renomovanými subjektmi. Prijímanie takýchto opatrení dokazuje, že si ceníte presnosť a zodpovednosť.
- Novinári, ktorí dodržiavajú etické normy, by mali otvorene hovoriť o svojich výskumných metódach a dôveryhodnosti svojich zdrojov. Overte si, či spravodajský článok vysvetľuje metódy použité na získanie dôkazov, ako sú rozhovory, výskum, analýza údajov alebo reportáže na mieste. Táto otvorenosť vám pomôže určiť, či je obsah dôveryhodný.
- Spoľahlivá a aktuálna žurnalistika informuje o aktuálnych správach hneď, ako sa stanú. Zistite, či spravodajský zdroj okamžite opravuje alebo dopĺňa už uverejnené články. Ochota opraviť chyby a aktualizovať príbehy svedčí o snahe o presnosť.

Spravodlivosť a vyváženosť

Poctivosť v spravodajstve znamená poskytnúť čitateľom dostatok informácií na to, aby si mohli urobiť vlastné závery o probléme alebo udalosti. Objasňuje rôzne aspekty témy, aby si čitatelia mohli vytvoriť dobre informovaný názor. Novinári sa môžu vyhnúť zaujatosti a

pomôcť čitateľom získať hlbšie a diferencovanejšie pochopenie témy tým, že ponúknu viacero perspektív. Vybavujú čitateľov schopnosťou kriticky myslieť, zvažovať pre a proti a dospieť k vlastným záverom. Keď má každý možnosť vyjadriť svoj názor, všetci z toho profitujú a posilňuje sa spoločenská harmónia.

Na určenie toho, či je správa spravodlivá a vyvážená, je potrebné posúdiť nasledujúce kritériá:

- Skontrolujte, či článok prezentuje rôzne názory na danú problematiku. Pokúste sa nájsť nejaké komentáre, rozhovory alebo poznámky od rôznych ľudí, ktorí sa danej problematike týkajú, od niektorých odborníkov a od ľudí s rôznymi názormi.
- Zhodnoťte, či novinár vo svojom spravodajstve nevykazuje známky zaujatosti alebo názorovej zaujatosti. Novinári, ktorí sa snažia o objektivitu, oddeľujú svoje vlastné názory od správ, o ktorých informujú. Novinári by mali prezentovať správy bez toho, aby ich ovplyvňovali vlastnými predsudkami alebo názormi.
- Dávajte pozor na podrobnosti o histórii, prostredí a pozadí príbehu, ktoré poskytujú hĺbku zážitku z čítania.
- Skontrolujte, či článok uvádza protiargumenty alebo iné názory, či zahŕňa rôzne názory a perspektívy a či uznáva obmedzenia alebo neistoty témy.

Transparentnosť a nezávislosť

Novinári, ktorí sa snažia o transparentnosť, otvorene hovoria o svojich rozhovoroch, výskume a prípadných predsudkoch. Medzi dôležité vlastnosti patrí aj oslobodenie od iných vplyvov, ako je politika, obchod alebo ideológia. Dôvera sa posilňuje, keď majú čitatelia možnosť posúdiť dôveryhodnosť informácií a prípadnú zaujatosť.

Otvorenosť a nestrannosť žurnalistiky možno odhaliť, ak si uvedomíme nasledujúce návrhy:

- Zhodnoťte úroveň transparentnosti zdrojov a metód spravodajskej organizácie alebo novinára. Novinári, ktorí praktizujú "transparentnú žurnalistiku", vysvetľujú postupy, ktoré použili na získanie informácií, napríklad rozhovory, prieskumy, štatistické analýzy a tajné vyšetrenia. Čitatelia sú vďaka tejto otvorenosti schopní lepšie posúdiť legitimitu a spoľahlivosť správ.
- Ak spravodajská organizácia alebo konkrétny novinár odhalí potenciálnu zaujatosť, overte si dôkazy. Všetky finančné alebo iné vzťahy, ktoré by mohli ohroziť nezávislosť spravodajstva, musia byť zverejnené. Mali by ste sa pozrieť do spravodajskej organizácie a zistiť, či zverejňuje svoje vlastníctvo a akékoľvek finančné vplyvy. Možnosť posúdiť potenciálnu zaujatosť alebo vplyv médií uľahčuje transparentné spravodajstvo.
- Zamyslite sa nad tým, nakoľko je spravodajská organizácia alebo jednotlivý novinár redakčne nezávislý. Novinári, ktorí uplatňujú transparentnosť, nie sú vo svojej snahe o spravodajstvo obmedzovaní záujmami spoločností alebo vlád. Overte si dôkazy o

tom, že publikácia v minulosti uverejňovala objektívnu, kriticky zmýšľajúcu žurnalistiku.

- Overte si, či má spravodajská organizácia transparentný proces spracovania aktualizácií a opráv. Ak sa vyskytnú chyby alebo nepresnosti, transparentní novinári sa rýchlo ospravedlnia a opravujú záznam. Hľadajte dôkazy o tom, že spravodajská organizácia je transparentná a zodpovedná tým, že aktualizuje svoje zistenia a informuje publikum o všetkých zmenách alebo opravách. Rozhovor s čitateľmi je skvelý spôsob, ako oceniť úprimnosť, otvorenosť a kontrolu zo strany verejnosti.

Zodpovedná žurnalistika

Dobrá žurnalistika, na rozdiel od senzácie chivej alebo clickbaitu, možno ľahko rozpoznať podľa dodržiavania etických noriem. Poctivé spravodajstvo sa vždy snaží presne vykresliť udalosti. Novinári vynakladajú maximálne úsilie na sprostredkovanie presných informácií a pred uverejnením si dvakrát overujú odkazy. Tým, že nešíria nepravdivé informácie, fámy alebo nepodložené tvrdenia, novinári praktizujúci etickú žurnalistiku a chránia právo verejnosti na informácie.

Novinári, ktorí sa riadia etikou, chránia aj anonymitu a dôstojnosť svojich zdrojov. Pri informovaní o témach verejného alebo osobného záujmu musia novinári postupovať diskretne. Spravodajstvo, ktoré dodržiava etické normy, sa neuchyľuje k podvodom, senzáciám alebo porušovaniu súkromia a namiesto toho uprednostňuje objektívnosť a citlivosť pri informovaní. Novinári sa snažia ukázať obe strany sporu bez toho, aby uprednostňovali jednu stranu pred druhou. Etické spravodajstvo zachováva hodnoty nezávislosti a slobody od zaujatosti a umožňuje čitateľom vytvoriť si vlastné kvalifikované závery na základe dôkladného a diferencovaného pochopenia témy. Zachovanie dôveryhodnosti a nezávislosti spravodajských médií je povinnosťou každého novinára a etické spravodajstvo zaručuje, že táto povinnosť bude dodržaná.

Etickí novinári berú do úvahy a oceňujú jedinečné identity, zázemie a skúsenosti svojich čitateľov. Novinári by mali dbať na to, aby vo svojom spravodajstve neposilňovali predsudky alebo zaujatosť. Etická žurnalistika kladie dôraz na vypočutie a zahrnutie rôznych perspektív.

Zhrnutie

Na odhalenie etického podávania správ sú nevyhnutné nasledujúce úvahy:

- Zistíte, či spravodajská organizácia alebo konkrétny novinár dodržiava etické normy profesionálnych novinárskych organizácií. Verejná podpora a dodržiavanie týchto zásad zo strany etických spravodajských organizácií svedčí o ich oddanosti pravde v spravodajstve.

- Zistíte, či existujú určité redakčné zásady a usmernenia, ktoré podporujú čestné spravodajstvo. Poctivé spravodajské organizácie otvorene hovoria o svojich novinárskych zásadách. V týchto zásadách by sa mala riešiť presnosť, nestrannosť, ochrana osobných údajov, konflikty záujmov a iné etické otázky.
- Analyzujte postup spravodajskej organizácie pri uverejňovaní aktualizácií a errat. Etické spravodajstvo opravuje alebo aktualizuje svoj obsah čo najskôr po zistení, že došlo k chybe. Overte si dôkazy o tom, že spravodajská organizácia je transparentná a zodpovedná tým, že včas reaguje na kritiku a opravuje chyby.
- Zvážte, či spravodajská organizácia alebo jednotliví novinári pri podávaní správ reprezentujú rôzne hlasy a názory, a hľadajte známky toho, že organizácia zaobchádza s citlivými informáciami zodpovedne a vyhýba sa neoprávnenému poškodzovaniu alebo zasahovaniu do súkromia. Pri etickom spravodajstve sa zohľadňujú účinky na ľudí a komunity.

Zodpovednosť a opravy

Dobrá žurnalistiku možno často rozpoznať podľa jej záväzku k zodpovednosti. Médiá s integritou rýchlo opravujú a aktualizujú, podporujú príspevky a majú pevnú politiku pre prípady, keď sa vyskytnú chyby. Žurnalistika sa spolieha na dôveru verejnosti, a keď sa vyskytnú chyby alebo nepresnosti, médiá musia byť otvorené a čestné pri ich oprave. Spravodajské organizácie môžu prispieť k informovanosti verejnosti a zastaviť šírenie dezinformácií, ak priznajú a opravujú chyby hneď po ich zistení. Presnosť vo všetkých činnostiach a ochota priznať a opraviť chyby sú charakteristickými znakmi zodpovednosti. Ak spravodajská inštitúcia rýchlo prizná a opraví chybu, jej čitatelia jej budú s väčšou pravdepodobnosťou dôverovať.

Ako rozpoznať novinársku zodpovednosť a opravy:

- Skontrolujte, či zdroj správ vydáva aktualizácie alebo vysvetlenia v prípade zistenia chýb. Etické médiá rýchlo priznajú chybu a prijímajú nápravné opatrenia. Opravy môžu byť vydané v nasledujúcich článkoch, môžu byť uverejnené poznámky redaktora alebo môže byť pôvodný článok aktualizovaný s vysvetleniami.
- Overte si, či spravodajská organizácia poskytuje informácie o vykonaných úpravách. Sledujte otvorenosť pri priznávaní a oprave chýb.
- Premyslite si, či existuje definovaná politika pre prípady, keď sa v správach vyskytnú chyby. Renomované spravodajské organizácie vytvorili usmernenia na opravu chýb vrátane toho, kedy by sa mali vydávať a ako by sa mali overovať. Jasný postup riešenia priestupkov ukazuje, že si ceníte zodpovednosť.
- Analyzujte reakcie na otázky a kritiku zo strany publika. Overte, či publikácia má záujem o názory svojich čitateľov a či v prípade potreby prijíma opatrenia.
- Zoberte si históriu vydávania errátov v publikácii. Preskúmajte históriu spravodajskej organizácie a zistíte, či v minulosti priznala a opravila chyby. Oddanosť presnosti a

dôveryhodnosti preukazuje etická spravodajská organizácia svojím modelom zodpovednosti a opráv.

Zamyslite sa nad tým, nakoľko je spravodajská organizácia otvorená svojim metódam, a zhodnoťte, do akej miery sa organizácia alebo jednotliví novinári držia etických zásad. Novinárska etika zahŕňa dodržiavanie stanovených noriem a zásad. Preskúmajte publikáciu alebo novinára a nájdite dôkazy o tom, že dodržiava normy pravdivosti, objektívnosti, transparentnosti a zodpovednosti.

Ak sa neviete zorientovať, obráťte sa na overovateľov faktov. Na Slovensku pôsobí stránka AFP Fakty, ktorá overuje nepravdivé tvrdenia a zverejňuje zdroje i jednotlivé kroky pri ich odhaľovaní. Ľahko nájdete ich štandardy, či informácie o novinároch, ktorí pre nich pracujú. Ďalšie tipy na dôveryhodné médiá nájdete v podkapitole 4.4.

Zdroj obrázka: <https://fakty.afp.com/doc.afp.com.34TL3D3> (cit. 29.5.2024)

4.3 Dôvera v médiá, inštitúcie a informácie

Súčasný trendy

Z historického hľadiska sa žurnalistika v mnohých krajinách tešila z relatívne stáleho financovania, ako aj z jednotných profesionálnych noriem a etiky. Väčšina ľudí dôverovala profesionálnym spravodajským médiám ako dôveryhodným poskytovateľom informácií. Reklamnú paradigmu, ktorá podporovala žurnalistiku celé desaťročia, v posledných rokoch spochybnili internetové portály. Verejnoprávne médiá medzitým tvrdo zasiahli rozpočtové škrtky, pričom sú financované najmä z reklamy. Za posledných päť rokov sa digitálna reklama stala pre mediálne podniky čoraz významnejším zdrojom príjmov, pričom jej podiel na celosvetových výdavkoch na reklamu sa zvýšil z 35 % v roku 2016 na 54 % v roku 2021. V roku 2023 odborníci predpovedajú, že toto číslo dosiahne viac ako 60 %.

Po rokoch neustáleho oslabovania sa dôvera verejnosti v médiá konečne stabilizuje. Počas pandémie COVID-19 sa problém nepresného a zavádzajúceho obsahu stal takým zjavným, že dostal prezývku "dezinfodémia". Súčasne viaceré štúdie ukázali, že dôvera verejnosti v rôzne spravodajské kanály a iné informačné zdroje v priebehu predchádzajúcich piatich rokov neustále klesala.

Nástup umelej inteligencie a jej možný vplyv na spravodajský priemysel ešte viac skomplikoval otázku, komu dôverovať. Dezinformácie a falošné správy sa šíria alarmujúcou rýchlosťou vďaka rozšírenému používaniu technológií a platforiem sociálnych médií poháňaných umelou inteligenciou. Keďže umelá inteligencia sa môže používať na vytváranie a šírenie falošných informácií, môže byť ťažké určiť, ktorým zdrojom možno dôverovať. Z tohto dôvodu menej ľudí dôveruje spravodajským organizáciám a iným poskytovateľom informácií. Pozitívom je, že technológie AI umožnili pokrok v zručnostiach pri overovaní faktov. Dezinformácie, trendy a overovanie tvrdení môžu ťažiť z používania riešení poháňaných umelou inteligenciou. Tieto inovácie môžu pomôcť obnoviť dôveru tým, že ľuďom poskytnú prístup k dôveryhodným údajom.

Zároveň je tu nadmerné množstvo tvorcov obsahu, ktorí sa snažia získať pozornosť ľudí v digitálnej oblasti. Patria sem tradičné spravodajské kanály, odborníci na nové médiá, aktivisti, inzerenti, influenceri, „spin doktori“ (ľudia, ktorých úlohou je dosiahnuť zlepšenie pohľadu na udalosti, či nápady, než aké naozaj sú) a politici. Polarizácia v spoločnosti a politike vytvára ďalší tlak na novinárske štandardy objektivity a overovania. Okrem toho pri sprostredkovaní spotreby správ zohrávajú čoraz dôležitejšiu úlohu platformy, ktoré sú "gatekeepermi"; tieto platformy uprednostňujú iné formy informácií a len nedávno sa pod tlakom na niektorých miestach začali deliť o príjmy s producentmi správ.

V tejto súvislosti sa do popredia dostávajú otázky o "verejnoprospešnom" štatúte žurnalistiky. Žurnalistika, podobne ako iné verejné statky, je nevyhnutná pre rozvoj silnej občianskej kultúry. Robí to tým, že poskytuje ľuďom prístup k spoľahlivým údajom a informáciám, ktoré potrebujú na plnohodnotné zapojenie sa do demokratickej spoločnosti.

Úloha žurnalistiky je dvojaká: je nestranným strážnym psom a hnacím motorom verejnej diskusie. Aby však žurnalistika mohla slúžiť verejnému záujmu, musí byť schopná ekonomicky prosperovať, aby mohla vytvárať spoľahlivé správy a informácie.

Stojí za zmienku, že viera ľudí v zavedené spravodajské služby je zrejme ovplyvnená prvkami, ako sú kultúra, politika a história. Dôvera ľudí v médiá a iné inštitúcie sa môže výrazne líšiť. Vnímanie dôveryhodnosti môže byť ovplyvnené premennými, ako sú politické sklony človeka, životné udalosti a vystavenie rôznym názorom. V digitálnom veku sa informácie viac rozptýlili, pričom ľudia vyhľadávajú zdroje, ktoré potvrdzujú ich už existujúce názory. To má potenciál zintenzívniť polarizáciu a rozdiely v dôvere.

Napriek tomu, že pandémia COVID-19 mohla na niektorých miestach dočasne zastaviť alebo zvrátiť eróziu dôvery, dôvera pravdepodobne zostane krehká, čo má vážne dôsledky pre dlhodobú životaschopnosť nezávislých médií a zdravie demokratickej politiky.

Edelman Trust Barometer

Edelman Trust Barometer je celosvetová štúdia, ktorá sa každoročne vykonáva s cieľom zistiť úroveň dôvery verejnosti v rôzne organizácie vrátane médií. 59 % opýtaných v 28 krajinách súhlasilo alebo rozhodne súhlasilo s tým, že novinári úmyselne zavádzajú verejnosť a že spravodajské služby sa viac starajú o propagáciu určitého politického názoru ako o informovanie verejnosti. Malou útechou môže byť, že tradičné médiá majú stále o 18 percentuálnych bodov vyššiu dôveru ako sociálne médiá. Najnovšia správa Reuters Institute Digital News Report poukazuje na porovnateľný pokles dôvery v spravodajské médiá v 18 krajinách v priebehu posledných piatich rokov. Podľa správy majú krajiny ako Francúzsko a Spojené kráľovstvo extrémne nízku úroveň dôvery v médiá.

Eurobarometer

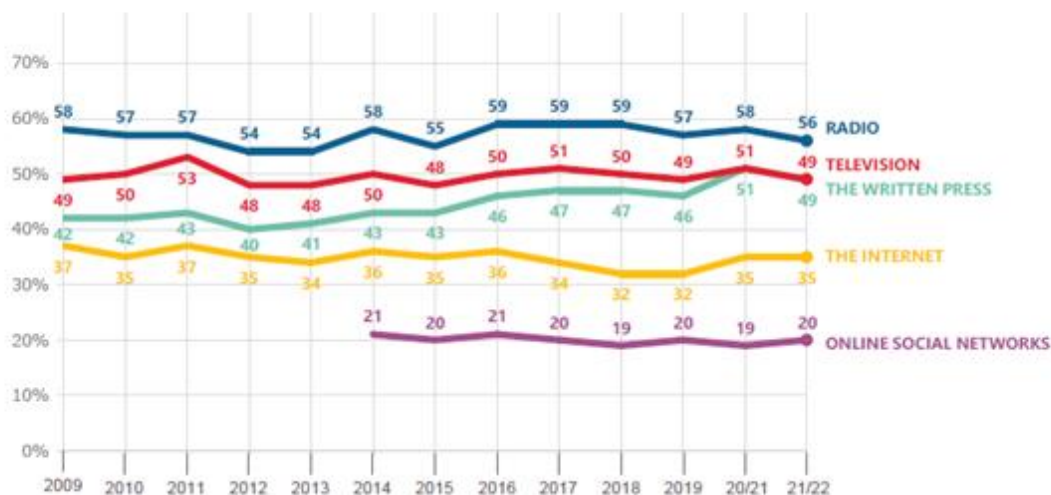
Dôveryhodnosť médií sa pravidelne skúma v rámci série prieskumov Európskej komisie Eurobarometer. Od štandardného Eurobarometra v zime 2020 - 2021 došlo k miernemu poklesu dôvery v tradičné médiá.

Z 56 % respondentov, ktorí uviedli, že "skôr dôverujú" rozhlasu (-2), a 38 % respondentov, ktorí uviedli, že "skôr nedôverujú" rozhlasu (-3), je rozhlas najdôveryhodnejším médiom. Naposledy bola dôvera na takejto nízkej úrovni na jeseň 2015 (55 %).

Ani nie polovica respondentov (49 %) uviedla, že "skôr dôveruje" televízii, zatiaľ čo takmer rovnaký počet (47 %) (+2 %) uviedol, že "skôr nedôveruje" tomuto médiu.

Zatiaľ čo 49 % Európanov tvrdí, že dôveruje tlači (pokles o 2 % v porovnaní so zimou 2020/21), približne rovnaký počet (45 %, nárast o +3) tvrdí, že médiám "skôr nedôveruje".

QA6a How much trust do you have in certain media? For each of the following media, do you tend to trust it or tend not to trust it?
(% - EU - TEND TO TRUST)

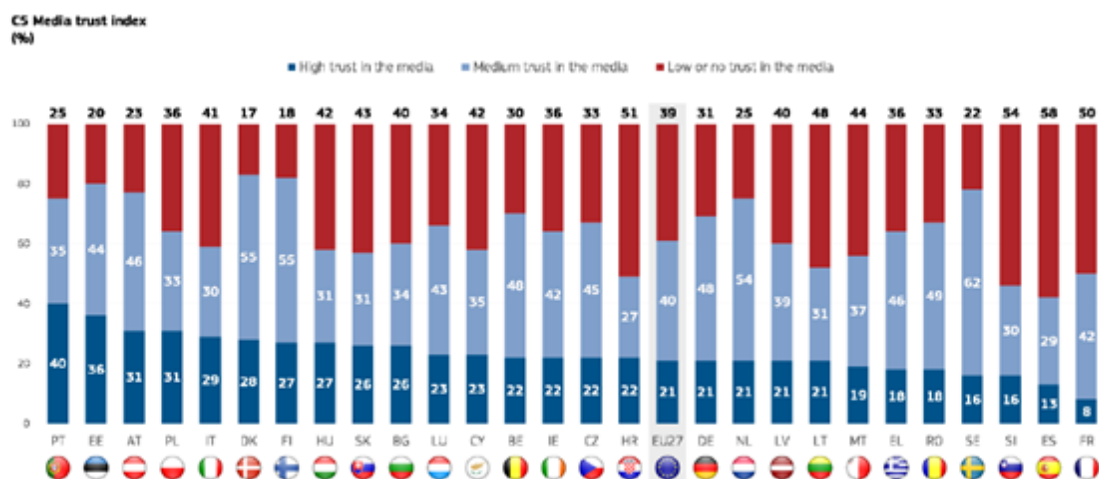
Zdroj: Štandardný Eurobarometer 96 (zima 2021-2022)

Index dôvery v médiá

Dôvera v médiá v celej Európe (meraná indexom založeným na piatich hodnotených médiách) je o niečo nižšia ako v zime 2020-2021. Zatiaľ čo percento respondentov, ktorí majú "vysokú" úroveň dôvery v médiá, zostalo nezmenené na úrovni 21 % (od zimy 2020 - 2021), percento tých, ktorí majú "strednú" úroveň dôvery, sa znížilo o 2 % a percento tých, ktorí majú "nízku" alebo "žiadnu" úroveň dôvery, sa zvýšilo o 2 % na 39 %.

Španielsko (58 %), Slovinsko (54 %) a Chorvátsko (51 %) majú spomedzi ostatných členských štátov EÚ najvyšší podiel respondentov, ktorí majú slabú alebo žiadnu dôveru v médiá.

V 12 členských štátoch EÚ (pokles zo 17 v zime 2020-2021) má najväčší podiel respondentov "strednú" úroveň dôvery v médiá, pričom táto úroveň je najrozšírenejšia vo Švédsku (62 %), Dánsku, Fínsku (obe krajiny 55 %) a Holandsku (54 %).

Zdroj: Štandardný Eurobarometer 96 (zima 2021-2022)

Digitálne spravodajstvo

Inštitút pre štúdium žurnalistiky agentúry Reuters každoročne vydáva správu Digital News Report, ktorá analyzuje témy ako spotreba správ a dôvera verejnosti v médiách. Skúma celosvetové tendencie, ale uvádza aj regionálne špecifiká pre Európu. Správy zdôrazňujú vplyv sociálnych médií na vzorce spotreby správ a klesajúcu dôveru v tradičné médiá.

Podľa správy Reuters Institute Digital News Report 2020 sa verejnoprávne médiá tešia veľkej dôvere, najmä v severnej Európe. Napriek tomu existovalo obmedzenie: "Hoci dôvera zostáva vysoká, nedôvera voči verejnoprávnym médiám rastie a je často vyššia ako v prípade mnohých iných spravodajských médií. Zdá sa, že dôvera vo verejnoprávne médiá sa zvýšila o rok neskôr, čo sa zhoduje so začiatkom epidémie COVID-19." Zaznamenali sme zvýšenú spotrebu dôveryhodných spravodajských médií v mnohých krajinách, najmä v tých, ktoré majú silné a nezávislé verejnoprávne médiá," potvrdila správa Digital News Report 2021. "Tento model je menej zreteľný mimo západnej Európy, v krajinách, kde kríza spôsobená koronavírusom dominovala mediálnej agende v menšej miere, alebo kde hrali väčšiu úlohu iné politické a sociálne otázky." Webové stránky verejnoprávných médií si podľa prieskumu viedli veľmi dobre. Môže to byť spôsobené tým, že využívajú svoje existujúce publikum v televízii a rozhlase na to, aby prilákali návštevníkov na svoje webové stránky, kde nájdu podrobnejší obsah. Bolo však konštatované, že tento vývoj je bežnejší v krajinách, kde boli verejnoprávne médiá predtým vysoko cenené.

Napriek tomu stále existuje veľká dôvera v skutočné verejnoprávne médiá, a to aj napriek všadeprítomným dezinformáciám a virálnym klamstvám. Zároveň je pre verejnoprávne médiá veľkým problémom prilákať mladšie publikum. V rámci štúdie Reuters Institute z roku 2019 boli analyzované údaje z ôsmich krajín, ktoré spoločne reprezentujú širokú škálu tradícií verejných médií. V mnohých krajinách sa mladší ľudia a ľudia s nižším formálnym

vzdelaním častejšie spoliehajú na správy objavujúce sa na platformách ako sú Facebook a YouTube, zatiaľ čo starší ľudia a ľudia s vyššou úrovňou vzdelania častejšie konzumujú správy verejnej služby online aj mimo nich. Mladí dospelí (ľudia vo veku od 18 do 34 rokov) častejšie oceňujú tradičné spravodajské značky, ak sú poskytované digitálne, ale pri získavaní správ stále uprednostňujú stránky sociálnych médií, ako sú Facebook a YouTube, pred webovými stránkami verejných médií. Prieskum naznačuje, že "aj keď prechod k digitálnejšiemu, mobilnejšiemu a platformovo dominantnejšiemu mediálnemu prostrediu pokračuje", verejnoprávne médiá môžu dnes mladších divákov zaujímať ešte menej často ako v minulosti.

Zdroj: Edelman Trust Barometer

Záver

Ak jednotlivci nedôverujú mainstreamovým médiám, môžu mať pocit, že informácie prezentované týmito zdrojmi sú neobjektívne, zmanipulované alebo neúplné. V dôsledku toho sa môžu obrátiť na alternatívne zdroje informácií, ako sú sociálne médiá, online fóra alebo webové stránky, ktoré sa venujú konkrétnym ideológiám alebo záujmom. Tieto netradičné zdroje často nemajú rovnaké novinárske štandardy, postupy overovania faktov a redakčný dohľad ako zavedené médiá.

V takýchto alternatívnych zdrojoch sa obsah môže riadiť skôr osobnými názormi, skrytými cieľmi alebo snahou o senzácie než snahou o presnosť a spoľahlivosť. V týchto priestoroch sa môžu ľahko šíriť dezinformácie, konšpiračné teórie, fámy a propaganda, pretože existujú len obmedzené mechanizmy na overovanie informácií alebo vyvodzovanie zodpovednosti voči zdrojom. To môže viesť k tomu, že jednotlivci sú vystavení zavádzajúcim alebo nepravdivým informáciám, ktoré môžu formovať ich perspektívy, presvedčenie a konanie na základe neúplných alebo nepresných informácií.

V krajinách, kde je dôvera medzi občanmi nízka, je tiež menej pravdepodobné, že ľudia budú platiť za správy. Dôvera zohráva kľúčovú úlohu pri určovaní ochoty jednotlivcov platiť za spravodajské služby. Keď je dôvera medzi občanmi nízka, často to odráža širšiu eróziu dôvery v inštitúcie vrátane médií. V takomto prostredí môžu byť ľudia skeptickí voči kvalite, objektivite a spoľahlivosti správ, ktoré dostávajú. V dôsledku toho môžu byť menej ochotní investovať svoje finančné prostriedky do predplatného spravodajských médií alebo platenia za novinársky obsah.

Dôvera pôsobí ako forma sociálneho kapitálu, ktorý pomáha rozvíjať spoluprácu, spoločné hodnoty a kolektívne konanie. Keď je dôvera nízka, ľudia sa môžu pri uspokojovaní svojich informačných potrieb viac spoliehať na neformálne siete, ústne podanie alebo alternatívne zdroje informácií. V týchto situáciách sa môže znížiť vnímaná hodnota platenia za správy, pretože jednotlivci môžu pochybovať o tom, či správy, ktoré dostávajú, ospravedlňujú náklady.

Okrem toho môže nízka dôvera prispieť k roztrieštenosti spoločnosti s rôznymi názormi a perspektívami, čo ďalej znižuje vnímanie hodnoty platenia za správy, ktoré nemusia byť v súlade s vlastným presvedčením alebo záujmami. Nedostatok konsenzu a spoločného chápania môže vytvoriť prostredie, v ktorom ľudia uprednostňujú vyhľadávanie informácií, ktoré potvrdzujú ich existujúce názory, namiesto toho, aby sa zaoberali rôznorodými zdrojmi správ.

4.4 Zdroje informácií a novinárska etika

Spoľahlivé zdroje

V ére informačného zmatku je veľmi dôležité spoliehať sa na spoľahlivé zdroje informácií, aby sa zabezpečila ich presnosť a dôveryhodnosť. Hoci je v dôsledku šírenia dezinformácií náročné rozoznať dôveryhodné zdroje, stále existuje niekoľko médií a platforiem, ktoré dodržiavajú novinárske zásady a prísne postupy overovania faktov a verifikovania správ:

- Zavedené spravodajské organizácie: Známe a renomované spravodajské organizácie s históriou kvalitnej žurnalistiky často uprednostňujú presnosť a objektivitu. Príkladmi sú The New York Times, BBC, Reuters, The Guardian, Associated Press (AP). Tieto organizácie zamestnávajú profesionálnych novinárov a dodržiavajú prísne redakčné normy, vďaka čomu sú spoľahlivými zdrojmi správ.
- Verejnoprávni vysielatelia: Verejnoprávni vysielatelia sa zaviazali k nestrannosti a presnosti. Často poskytujú hĺbkové spravodajstvo, analýzy a investigatívnu žurnalistiku na širokú škálu tém, aj keď aj na nich sú vytvárané rôzne tlaky.
- Organizácie na kontrolu faktov: Nezávislé organizácie na kontrolu faktov zohrávajú dôležitú úlohu pri vyvracaní dezinformácií a overovaní správnosti tvrdení. Príkladmi sú FactCheck.org, PolitiFact, Snopes a International Fact-Checking Network (IFCN). Tieto organizácie posudzujú platnosť vyhlásení politikov, verejných činiteľov a spravodajských článkov s cieľom poskytnúť objektívne hodnotenia.
- Akademické a výskumné inštitúcie: Univerzity a výskumné inštitúcie často poskytujú cenné a dôveryhodné informácie o rôznych témach. Vedecké články, výskumné práce a štúdie uverejnené v renomovaných akademických časopisoch môžu poskytnúť hĺbkovú analýzu a poznatky založené na dôkazoch.
- Vládne zdroje: Oficiálne vládne webové stránky, správy a vyhlásenia môžu byť spoľahlivým zdrojom informácií, najmä pokiaľ ide o legislatívu a oficiálne štatistiky. Je však nevyhnutné byť kritický a dbať na možné zaujatosti alebo politické motivácie vo vládnej komunikácii!
- Mimovládne organizácie (MVO): Renomované mimovládne organizácie, ako napríklad Amnesty International, Human Rights Watch, Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) a agentúry OSN, často vypracúvajú spoľahlivé správy a údaje o rôznych globálnych problémoch. Tieto organizácie sa zameriavajú na výskum, propagáciu a presadzovanie ľudských práv, vďaka čomu sú ich informácie cenné pre pochopenie zložitých sociálnych a humanitárnych problémov.
- Špecializované publikácie a odborníci na danú oblasť: Odborné publikácie, odborné časopisy a experti z odvetvia často poskytujú autoritatívne informácie v rámci svojich oblastí. Tieto zdroje môžu ponúknuť špecializované poznatky, analýzy a výsledky výskumu v oblastiach, ako sú veda, technika, financie a zdravie.

Novinárska etika

Zber, podávanie a šírenie správ sa riadi súborom pravidiel a usmernení známych ako novinárska etika. Existuje niekoľko všeobecne uznávaných koncepcií novinárskej etiky, aj keď konkrétne normy sa môžu v jednotlivých organizáciách alebo lokalitách mierne líšiť. Kľúčové zásady, ktorými sa treba riadiť, sú tieto:

- Novinári majú zodpovednosť voči svojmu publiku, aby prezentovali informácie, ktoré sú presné, dôveryhodné a overiteľné. Svoje informácie si musia dvakrát overiť a rýchlo opraviť všetky zistené chyby.
- Od novinárov sa očakáva, že budú informovať o správach a informáciách, ktoré nájdu, bez akejkoľvek zaujatosti alebo favorizovania. Musia rozlišovať medzi objektívnym spravodajstvom a názormi.
- Novinári by nemali dovoliť, aby ich integritu alebo presnosť ich spravodajstva ovplyvňovali akékoľvek iné strany, či už politické, obchodné alebo iné. Musia predchádzať konfliktom záujmov a postaviť sa proti akýmkoľvek pokusom o manipuláciu.
- Novinári by sa mali snažiť o objektivitu a poskytovať rôzne pohľady na veci verejného záujmu. Musia poskytnúť príležitosť tým, ktorí sú predmetom kritiky, aby na ňu reagovali alebo vyjadrili svoju stranu príbehu.
- Keď novinári informujú o citlivých osobných problémoch, napríklad o obetiach trestných činov, nehôd alebo úrazov, majú osobitnú povinnosť rešpektovať právo týchto ľudí na súkromie. Nemali by nikomu spôsobovať zbytočnú bolesť alebo utrpenie.
- Novinári by mali otvorene zverejňovať totožnosť osôb, s ktorými robia rozhovory, organizácií, s ktorými sú spojené, a zdroje materiálov, ktoré používajú vo svojich článkoch. Je nevyhnutné oddeľovať správy od reklamy alebo sponzorovaného obsahu.
- Novinári by mali prevziať zodpovednosť za svoju prácu a byť otvorení konštruktívnej kritike. Musia byť ochotní prijať kritiku, dať druhej strane šancu reagovať a používať primerané redakčné normy.
- Novinári majú voči verejnosti povinnosť zabezpečiť, aby ich práca bola presná a spravodlivá. Musia podporovať demokratické princípy, rozširovať prístup ľudí k vedomostiam a pomáhať budovať vzdelané občianstvo. Mali by sa vyhýbať podnecovaniu predsudkov alebo šíreniu nepravdivých informácií s cieľom získať pozornosť.

Tieto usmernenia poskytujú pevný základ pre zodpovedné spravodajstvo, ale novinári musia mať na pamäti aj špecifické problémy, ktoré prináša rýchlo sa meniace mediálne prostredie a nástup digitálneho veku.

Etický kódex SPJ (Spoločnosť profesionálnych žurnalistov), ktorý uvádzame nižšie, dobrovoľne prijali tisíce novinárov bez ohľadu na miesto alebo platformu a je široko používaný v redakciách a školách ako návod na etické správanie. Kódex nie je zamýšľaný ako súbor "pravidiel", ale ako zdroj pre etické rozhodovanie.

Society of Professional Journalists

CODE of ETHICS

PREAMBLE
Members of the Society of Professional Journalists believe that public enlightenment is the forerunner of justice and the foundation of democracy. Ethical journalism strives to ensure the free exchange of information that is accurate, fair and thorough. An ethical journalist acts with integrity. The Society declares these four principles as the foundation of ethical journalism and encourages their use in its practice by all people in all media.

SEEK TRUTH AND REPORT IT
Ethical journalism should be accurate and fair. Journalists should be honest and courageous in gathering, reporting and interpreting information.

Journalists should:

- ▶ Take responsibility for the accuracy of their work. Verify information before releasing it. Use original sources whenever possible.
- ▶ Remember that neither speed nor format excuses inaccuracy.
- ▶ Provide context. Take special care not to misrepresent or oversimplify in promoting, previewing or summarizing a story.
- ▶ Gather, update and correct information throughout the life of a news story.
- ▶ Be cautious when making promises, but keep the promises they make.
- ▶ Identify sources clearly. The public is entitled to as much information as possible to judge the reliability and motivations of sources.
- ▶ Consider sources' motives before promising anonymity. Reserve anonymity for sources who may face danger, retribution or other harm, and have information that cannot be obtained elsewhere. Explain why anonymity was granted.
- ▶ Diligently seek subjects of news coverage to allow them to respond to criticism or allegations of wrongdoing.
- ▶ Avoid undercover or other surreptitious methods of gathering information unless traditional, open methods will not yield information vital to the public.
- ▶ Be vigilant and courageous about holding those with power accountable. Give voice to the voiceless.
- ▶ Support the open and civil exchange of views, even views they find repugnant.
- ▶ Recognize a special obligation to serve as watchdogs over public affairs and government. Seek to ensure that the public's business is conducted in the open, and that public records are open to all.
- ▶ Provide access to source material when it is relevant and appropriate.
- ▶ Boldly tell the story of the diversity and magnitude of the human experience. Seek sources whose voices we seldom hear.
- ▶ Avoid stereotyping. Journalists should examine the ways their values and experiences may shape their reporting.
- ▶ Label advocacy and commentary.
- ▶ Never deliberately distort facts or context, including visual information. Clearly label illustrations and re-enactments.
- ▶ Never plagiarize. Always attribute.

MINIMIZE HARM
Ethical journalism treats sources, subjects, colleagues and members of the public as human beings deserving of respect.

Journalists should:

- ▶ Balance the public's need for information against potential harm or discomfort. Pursuit of the news is not a license for arrogance or undue intrusiveness.

ACT INDEPENDENTLY
The highest and primary obligation of ethical journalism is to serve the public.

Journalists should:

- ▶ Show compassion for those who may be affected by news coverage. Use heightened sensitivity when dealing with juveniles, victims of sex crimes, and sources or subjects who are inexperienced or unable to give consent. Consider cultural differences in approach and treatment.
- ▶ Recognize that legal access to information differs from an ethical justification to publish or broadcast.
- ▶ Realize that private people have a greater right to control information about themselves than public figures and others who seek power, influence or attention. Weigh the consequences of publishing or broadcasting personal information.
- ▶ Avoid pandering to lurid curiosity, even if others do.
- ▶ Balance a suspect's right to a fair trial with the public's right to know. Consider the implications of identifying criminal suspects before they face legal charges.
- ▶ Consider the long-term implications of the extended reach and permanence of publication. Provide updated and more complete information as appropriate.

Journalists should:

- ▶ Avoid conflicts of interest, real or perceived. Disclose unavoidable conflicts.
- ▶ Refuse gifts, favors, fees, free travel and special treatment, and avoid political and other outside activities that may compromise integrity or impartiality, or may damage credibility.
- ▶ Be wary of sources offering information for favors or money; do not pay for access to news. Identify content provided by outside sources, whether paid or not.
- ▶ Deny favored treatment to advertisers, donors or any other special interests, and resist internal and external pressure to influence coverage.
- ▶ Distinguish news from advertising and shun hybrids that blur the lines between the two. Prominently label sponsored content.

BE ACCOUNTABLE AND TRANSPARENT
Ethical journalism means taking responsibility for one's work and explaining one's decisions to the public.

Journalists should:

- ▶ Explain ethical choices and processes to audiences. Encourage a civil dialogue with the public about journalistic practices, coverage and news content.
- ▶ Respond quickly to questions about accuracy, clarity and fairness.
- ▶ Acknowledge mistakes and correct them promptly and prominently. Explain corrections and clarifications carefully and clearly.
- ▶ Expose unethical conduct in journalism, including within their organizations.
- ▶ Abide by the same high standards they expect of others.

The SPJ Code of Ethics is a statement of abiding principles supported by additional explanations and position papers (at spj.org) that address changing journalistic practices. It is not a set of rules, rather a guide that encourages all who engage in journalism to take responsibility for the information they provide, regardless of medium. The code should be read as a whole; individual principles should not be taken out of context. It is not, nor can it be under the First Amendment, legally enforceable.

Zdroj: Spoločnosť profesionálnych žurnalistov

4.5 Referencie

- BBC. (n.d.). *About the BBC - Mission, values and public purposes*.
<https://www.bbc.co.uk/aboutthebbc/governance/mission/>
- Bleyer-Simon, K., Brogi, E., Carlini, R., Da Costa Leite Borges, D., Nenadić, I., Palmer, M., Parcu, P. L., Trevisan, M., Verza, S., & Žuffová, M. (n.d.). *Monitoring Media Pluralism in the Digital Era*. European University Institute Centre for Media Pluralism and Media Freedom.
<https://doi.org/10.2870/087286>
- Dragomir, M., & Söderström, A. (2021). *The state of state media: a global analysis of the editorial independence of state media and an introduction of a new state media typology*. Center for Media, Data and Society.
<https://www.publicmediaalliance.org/publications/the-state-of-state-media/>
- European Commission. (2022). Europeans' opinions about the European Union's priorities [Dataset]. In *Standard Eurobarometer 96 - Winter 2021-2022*.
<https://doi.org/10.2775/195387>
- Habermas, J. (1991). *The structural transformation of the public sphere: an inquiry into a category of Bourgeois society* (T. Bürger, Trans.; 1st ed.). MIT Press.
<https://mitpress.mit.edu/9780262581080/the-structural-transformation-of-the-public-sphere/>
- Iretón, C., & Posetti, J. (2018). Journalism, "fake news" & disinformation: handbook for journalism education and training. UNESCO.
<https://en.unesco.org/fightfakenews>
- Mouffe, C. (1999). Deliberative democracy or agonistic pluralism?. *Social research: An International Quarterly*, 66(3), 745-758.
<http://www.jstor.org/stable/40971349>
- OECD. (2021). *Competition issues concerning news media and digital platforms*. OECD
- Competition Committee Discussion Paper.
<https://www.oecd.org/daf/competition/competition-issues-in-news-media-and-digital-platforms.htm>

Raeijmaekers, D., & Maesele, P. (2015). Media, pluralism and democracy: what's in a name? *Media, Culture & Society*, 37(7), 1042–1059.

<https://doi.org/10.1177/0163443715591670>

The Information Society Department. (2022). *Freedom of expression in 2021: an assessment of the state of freedom of expression in Council of Europe member states, based on the findings of Council of Europe bodies and monitoring mechanisms*. Council of Europe. <https://rm.coe.int/freedom-of-expression-2021-en/1680a6525e>

UNESCO. (2022). *Journalism is a public good: World trends in freedom of expression and media development; Global report 2021/2022*. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000380618?2=null&queryId=0a30ee11-7640-48c0-b1c3-8d7e1e5dc867>

Waisbord, S. (2018). Truth is What Happens to News. *Journalism Studies*, 19(13), 1866–1878. <https://doi.org/10.1080/1461670x.2018.1492881>

Wölken, T., & Metsola, R. (2021, November 11). *Report on strengthening democracy, media freedom and pluralism in the EU - Thursday, 11 November 2021*. European Parliament.

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2021-0292_EN.html